

53 aperte eius, qui legavit, voluntati. Cū in manifestis, ac claris nullus relinquatur locus coniecturis, l. ille, aut ille, S. i. ff. de legat. 3. l. continuus 137. S. cum ita, in fine, ff. de verbō obligat. Menoch. supra libr. 5. praf. 40. num. 20. Sic pr̄fata conclusionem probant, Cancer. dict. cap. 24. numer. 20. Thesaur. question. forens. libr. 1. quest. 60. Sanchez supra numer. 13. Mantic. dict. lib. 1. tit. 18. numer. 29. cum alijs, Menoch. dict. praf. 8. 3. nu. 26. Perez in l. ad finem ante verbū: Con buenos testimonios, ut. 2. libr. 5. Ordinam. Gutier. dict. cap. 21. num. 14. & Canonicear. dict. cap. 32. num. 58. Pat. Molin. dict. disp. 207. nu. 15. Decian. conf. 41. num. 30. libr. 1. Habebas supra num. 48. qui contrarium suscitant.

Vers. Nam quod frequenter.

54 Leges conditionem inducentem viduitatem rejectunt, etiam contra manifestam testatoris voluntatem, & tutta conscientia obseruantur ob commune bonam, Mantic. supr. num. 4. Rimondal. Iun. conf. 215. numer. 172. 173 Sanchez cum multis d. lib. 1. disp. 33. num. 2. At constitutio. d. S. sed & hoc praesenti nittitur pr̄sumptione. Idem Sanchez. num. 29. Menoch. supr. d. praf. 148. num. 14. Mantic. dict. tit. 18. num. 31.

Ibi: Sed et si alicui legatus fuerint censum.

55 Legatum alicui relictum: Si nupserit, consequitur legatus monasterium ingrediens. Ita ex dict. S. sed & hoc praesenti, docent Cancer, vbi pro-

ximē, num. 21. Costa in dict. S. si arbitratu, limit. 4. num. 3. Mantic. nu. 26. Gutier. conf. 26. num. 13. & Canonicear. dict. cap. 32. num. 20. Menoch. dict. praf. 148. num. 13. Perez in l. 1. verbo legati, col. 45. tit. 2. libr. 5. Ordinam. Pat. Molin. dict. disp. 207. numer. 13. Pellizzar. supra tom. 2. tract. 10. cap. 9. num. 47. Sanchez. dict. libr. 1. disput. 33. num. 29. Quod, cum procedat ex 56 pr̄sumpta voluntate testatoris, vt nuper diximus, cellabit, nec legatum debebitur, vbi de contrario placito eiusdem constiterit, Sanchez num. 30. vbi laudat alios, D. Couar. in cap. 3. num. 11. vers. Sexto, ex proxima, de testam.

Idem iuris erit, si legatus sacris 57. Ordinibus fuerit insignitus: nā & legatum capiet, quod tenebitur mortis tempore in viis pios distribuere, ex dict. S. sed & hoc praesenti, vt constat ex traditis per Sanchez. dict. lib. 7. cap. 16. num. 32. Gutier. dict. cap. 32. in fine, Menoch. d. praf. 8. 3. num. 6. 5. cum seqq. Sed an idem dicendum sit, si 58 legataria fiat Tertiaria, vulgo Beata? disputat Castill. quotidianar. libr. 5. cap. 8. & negatiū resolut, nempe legatum non deberi, sequitur Hermosill. in l. 6. glos. 1. num. 12. titul. 4. part. 5. qui loquuntur de illis, qui regulam Tertiij Ordinoris Divi Francisci professi sunt, quos Religiosos, aut Ecclesiasticos non esse, nec fori priuilegio gaudere, tam in causis civilibus, quam criminalibus, late probat Ceuall. tom. 3. cap. 6. 1. à numer. 15.

Illud rāmen, quod pro virginibus 59. maritandis relinquitur, ad monasterium ingredientes nequit applicari, Sanchez. dict. lib. 1. disp. 33. num. 32. vbi plures,

Gu-

Gutier. dict. cap. 32. num. 20. Baeza dict. tract. de non melior. filiab. c. 14. n. 9. Bald. Nouel. de dot. priuileg. 77. hum. 2. Mantic. supra lib. 8. tit. 5. num. 22. Contrariū nouissimē tuetur Diana: refut. moral. part. 5. tract. 14. refut. 35. vbi Pótius, & Ochagavia, quo rum primus ait, inter Salmanticenses Theologos fuisse commune, secundus, in foro contentioso ita practicari, accedit Pellizzar. supra num. 48. Et licet prima opinio Sanchez verior videatur, hac ultima posse admitti, quoties testator legauerit pro docendis fratribus sibi coniunctis, quia saltem in genere habuit ad personas affectū, ex quo oritur pr̄sumptio, vt quod ad nubendum concessit, etiam ad ingrediendum religiosus praestaret, quod & ipse Sanchez sentit dict. num. 32: vers. Hoc tamen fatendum:

Ibi: Si legatum ea conditione: Si non nupserit.

60 Legatum sub conditione: Si non nupserit, nubenti debetur, l. quoties 2. 1. cum tale 71. S. Meuzi, l. muliebri 73. ff. de condit. & demonst. Hoc ita, quia publicē interest, matrimonio frequentari, vt liberis hominibus timitas abgeatur, l. 2. C. de indic. viduit. tollēd. Costa in dict. S. si arbitratu limit. 1. Sanchez. dict. disput. 34. numer. 6. Mantic. vbi proximē nu. 4. qui in simili loquitur causa, nam, cum lex reiiciat huiusmodi conditionem non interpretando, sed infringendo defuncti voluntatē, quatenus est communī utilitatī contraria, nihil interest, an illa expressa sit, velta cito. Praterquād illud expressum,

61 19. in princip. Quod limitandum est, si viduz ea conditio apponatur, vt

62 supra notatum est. Vel si pia causa, libertas scilicet substituatur, cum le-

gitaria nupserit, veluti si servus legetur sub conditione non nubendi, & si nubat, liber esse iubatur, nam libertatis fauore legataria nubendo legatum amittit, vt illa competit. Titio vñsfructus 93. S. i. ff. de condit. & demost. Quod etiam ad alias similes causas extendunt Gratian. num. 16. Euerard. in loc. leg. loc. 27. à libertate ad pia causam, & non pauci cum Sanchez dict. disput. 34. numer. 34. De quo metitò dubitari potest ob maximum matrimoni fauorem; etiam tamen omnino verum, si in redemptionem captiuorum defunctus applicauerit, quod reliquit: Si legataria nupserit, vt ex dict. S. i. plane deducitur. Præterea limitatur cum legatur alicui extraeo, si aliquis non nupserit, nam conditio non rejicitur, Mantic. dict. cap. 19. num. 5.

Quod si testator centum leget, 64 sub conditione non nubendi, & si alter fiat, nihil pr̄stat, exp̄ssim cauerit, adhuc debetur legatum (quicquid docent contrā in vtroque foro Medin. tract. de restitut. querit. 23. versic. Respondeo salvo meliori iudicio, Gutier. Canonicear. cap. 25. à numer. 15.) vt tenet Sanchez dict. disput. 34. numer. 6. Mantic. vbi proximē nu. 4. qui in simili loquitur causa, nam, cum lex reiiciat huiusmodi conditionem non interpretando, sed infringendo defuncti voluntatē, quatenus est communī utilitatī contraria, nihil interest, an illa expressa sit, velta cito. Praterquād illud expressum,

63 19. in princip. Quod limitandum est,

Dd 3

Car.

- Carleual de iudic. tom. 2. tit. 3. disput. 5. num. 46. Menoch. supr. lib. 1. quæst. 45. aut. 8. Tondut. quæstion. civil. c. 33. num. 22. Mantic. supra lib. 6. tit. 1. num. 8. Sed ex illis verbis: lego si non nupserit, aperte deducitur, testatorum oib[us] legare voluisse, si legatarius ineat matrimonium, ut notum est, & probatur argumento l. pecuniam 36. ff. si cert. petat. l. cum centrum 9. cum seq. ff. de admend. legat. Ergo cum lex concedit legatum nubenti, id facit cōtra expressam, ac manifestam voluntatem defuncti, Sanch. dict. c. 16. n. 11. Nihilque intererit, si id, quod satis expellum est, magis specialiter explicetur; immo quanvis concederetur, tacita esse voluntatem non legandi legatare nuptura, adhuc idem esset dicendum. Siquidem taciti, & expressi idem essent iudicium, l. cumquid 3 ff. si cert. petit. l. iā hoc iure 4. ff. de vulg. & pup. subst. Menoch. supra dict. libr. 4. præl. 8. 9. num. 40. Argel. de aeq. posse. q. 6. art. 12. nu. 10. Nec expulsio eius, quod tacite inest, quicquam operatur, l. h[ab]c verba 3. ff. de legat. 1. l. in conditionibus 19. §. 1. aliquando 10. 7. ff. de cōdit. & demonstr. l. 3. C. de fideiustor. Mantic. supr. lib. 5. tit. 6. nu. 5. Carleual. supra tom. 2. tit. 3. disp. 8. num. 63.
- Ibi: Non tamen idem erit obseruandum.
- 68 Cōditio: si religiosus fiat, vel presbyter, minimè reijicit, immo omnino est seruanda, nec capietur relictum, si is, cui fuit apposita, matrimonii contrahat, Bald. in autha. si cui relictum num. 3. C. de indict. viduit. tollēd. vbi Castrensis, & Ias. Costa supra limit. 3. num. 1. Ant. Gom. d. cap. 12. nu. 78. vers. Item adde, Ant. Gabr. communio,
- tom. 2. lib. 10. verbo legatum, fol. 19.
Pat. Molin. dict. disput. 20. 7. num. 6.
Condito autem continenter viuendi remittitur, & quod sub ea relictū est, etiam nuptijs cōtractis, legatarius lucrabitur, quoniam immediate matri monio oppositur, nec suore religio nis defenditur, Mantic. d. tit. 19. n. 30. Sanch. d. disp. 34. nu. 15. fallit, si optime apponatur, nam intelligitur post viri mortem, Mantic. ibidem.
- Dubium est, an cui conditio ingrediendi religionem est apposita, conse quatur relicta, profiteos regulam tertii Ordinis Domini Francisci, deferens habbitum ipsius, docensque vitam cœlibe sub expresso castitatis voto: Quia ne cessarij desiderantur, ut Tertiatijs gaudient, religiosorum privilegijs iuxta Concilium Lateranense scsl. 21. cele bratum sub Leone Decimo Pelizzari sup. tom. 2. tract. io. cap. 9. num. 50. Qui nu. 43. vers. Addit. Diana, sentit, legatum deberi, cum Diana resolut. moral. part. 1. tract. 2. resolut. 34. Sed contrarium tenent Castill. Hermol. & alij, quorum nuper meminimus sub num. 58. Et tēcē, nam cum hi non emittat tria vota essentialia religionis, de quibus in cap. cum ad monasteriū 6. in fine de stat. Monachor. vērē religiosi esse nō possunt, Sanch. in præcept. decalog. libr. 5. cap. 1. numer. 16. Pelizzar. tom. 1. tract. 1. cap. 3. nu. 35. Pat. Suar. de religion. tom. 2. cap. 2. 2. Ceuall. d. q. 61. à nu. 19. Atque ita conditio religiosum statum assumenti per professionē talis regulz. tertiaria non adimplebitur. Nec refert, quod gaudeant privilegijs religionis Tertiatijs, atque dici possint religiosi, vt Pelizzar. & Diana supr. sentiūt, nā conditiones specificē sunt imple nū.

- di consuetudine Religiosorum appella tionē non vēniant militares, qui equites vulgo nuncupantur, consequens est, ut de militari Religionis testator sensisse minime censeatur, quapropter qui professus fuerit Ordinem Mi litarem, non obtinebit legatum Religioso relictū. Quod comprobatur ex doctrina Sanch. in præcep. Decalog. lib. 4. cap. 16. num. 11. 12. 51. Pe llizar. d. tom 1. tract. 4. cap. 1. nu. 42. 49. & aliorum docentium, vouchem ingredi Religionem; neutiquam satisfacere obligationi, emitendo profes sionem in Ordine Militari etiam Domini Ioannis, cuius equites veros Religiosos esse, nullus inficiatur; Nece nti habitum militarem assumere, si in alijs Religionibus non admittatur.
- Est ad præmissa supra notandum, sufficere ad perceptionē legati, quod legatarius Religionis habitum assu mat, & si illum intra annum novitatus relinquat, modò citra fraudem, iusta que causa fiat; veluti quia experimen to cepit, se int̄ceptum esse Religioni, ut probat Sanch. cōtra alios, d. disp. 34. num. 16. 17. vbi notant, hoc esse vērum, siue dicat testator: Legi si negrediat Monasterium, siue: Si Religiosus fiat. Sed si legatarius, vel h[ab]res post diem legati cedentem, aut delatam successionem noptias celebret, relictum irreuocabiliter amittit, nec proderit, si soluto matri monio, Religiosus fiat, Sanch. disp. 33. num. 17. Costa in d. 5. si arbitratu, li mit. 5. num. 23. Molin. de primogen: lib. 2. cap. 13. num. 16. per l. h[ab]c conditio, 29. l. hoc genus, 10. 5. ff. de cōdit. & demonstr. l. matrimonij, 21. ff. qui, & à quib.
- Cumque ex communis loquē

Ibi: Et tamen, his præmissis, non est penitens recipienda.

- 80 Argomentum de matrimonio carinali ad spirituale non procedit, quoties diversa militat ratio, Sanch. d. disp. 34. num. 12. Gutier. d. lib. 2. Canonicas. cap. 25. num. 5. Cancer. d. cap. 24. no. 20. vers. Contrarium,

Ibi: Igitur non ita erit recipienda.

- 81 Quod legatarius Monasterium ingrediens capiat legatum sibi sub conditione: Si Religiosus non fiat, docent Costa in d. S. si arbitratu ampliat. i. n. 1. Parisi. in dict. cap. in praesentia. num. 137. 143. de probat. Euerard. in Cœt: legali loco à matrimonio carnali ad spiritual. num. 5. Roland. conf. 55. ethm. 20. 25. lib. 3. Medina tract. de vñitut. quæst. 23. S. itaq; quatuor cōditiones, Ledeisna part. 4. quæst. 18. art. 1. dub. 14. fol. 227. col. 3.

Oppositum tamen cum D. Couar: probant Sanch. dict. disp. 34. num. 11. Gutier. supra Mantic. d. lib. 11. tit. 12. num. 31. vbi alij, Menochi. d. pref. 83. num. 18. 19. 23. Pat. Molin. d. disp. 207. num. 14. Cancer, vbi proximè, quod verius est.

Ibi: Quamobrem primò in sero.

- Hastres illationes approbat Sanch. chez dict. disp. 34. num. 14. Gutier. d. cap. 32. num. 30. Padill. in l. cùm acutissimi, num. 45. C. de fidicommis. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 12 n. 54. Marzari. in epitom. fideicommis. quæst. 31. Pat. Molin. d. disp. 207. num. 14. Cancer. n. 14.

Num. 11.

Ibi: Quartum, verum esse, censet.

Quod expresa voluntas testatoris excludat Monasterium in casu d. cap. in praesentia, ex multis comprobauimus supra ad numer. 8. id princip. Id est, si de tali voluntate exclusum Monasterij ex conjecturis manifeste apparet; veluti si filius testatoris sit substitutus, aut cū aliquis ex familia eo animo, vt in illa perpetuo bona permaneant titulo maioratus, substituatur, Menoch. num. 44. 45. Gotier. num. 29. & 33. Fusar. quæst. 419. num. 48. 55. Ita docent Pelliçari supcta tract. 82. cap. 7. num. 14. Rodig. quæst. 77. art. 4. Menoch. d. præsump. 83. & num. 2. Pat. Molin. disp. 190. num. 29. Gutier. dict. cap. 32. num. 28. Bald. in l. fin. id princip. num. 1. 2. C. de Episcop. & cleric. Ripain. l. ex facto, §. si quis rogatus. el 1. num. 39. ff. ad Trebellian. Alciat. in l. Gallus. §. & quid si tantum, iti 2. lect. num. 7. ff. de liber. & posthum. Costa in cap. si patet, pat. 1. verb. Si absque liberis, num. 6. 8. detestament. id 6. Mantic. dict. lib. 11. tit. 7. num. 18. & tit. 18. tit. 31. Medicos tract. Mois omnia soluit, part. 3. nro. 47. Villalob. commun. l. M. verbo, Monasterium; Sforcia Odd. de competendis. substitut. part. 6. quæst. 2. att. 6. dub. 2. num. 24. Franchis decif. Neapolit. 29. num. 7. part. 1. Cacheran. Pedatmon. decif. 126. num. 24. Menchac. de success. creat. lib. 3. 5. 21. num. 16. 7. cum sequituribus; Aluat. de conjectur. ment. defuncti. lib. 2. cap. 3. in princip. num. 3. Galganet. de condit. & demonst. patt. 1. cap. 8. a num. 45. Læli. Zecchi. de Repub. Ecclesiast. tit de Regular. cap. 3. num.

82

14.

14. ampliat. 15. Sanch. apud quem & alij multi, dict. lib. 7. cap. 16. num. 12. quæ seconteria est tenenda, licet plures sentiant, Monasterium non posse excludi per expressam, aut coëstructam in voluntatem testatoris, quos ipse Sanch. congerit, num. 11. De quo videre oportet Mantic. dict. tit. 7. vbi plures casus refert, in quibus Monasterii non excludit substitutum, & latius Barbos. in collect. ad dict. cap. in praesentia, à num. 3.

Ibi: Ex quibus ea est vera.

83 Hæc ratio decidendi, ad dict. §. sed & hoc præsenti, communiori Doctorum in calculo comprobatur, quam tradunt Sanch. supra num. 3. vbi plures Fortun. de ultim. fine, illat. 16. num. 29. Galganet. supra cap. 18. num. 51. Bero. in suis quæstionib. quæst. 34. num. 4. Peregrin. de fidicommis. art 28. num. 75. Mantic. dict. tit. 7. num. 7. & tit. 8. num. 31. Flores de Mena ad Gamm. decif. 319. Gutier. dict. cap. 25. num. 6. Pat. Molin. disp. 190. col. 13. vers. Quādo quis.

Ibi: Quibus animaduersis appareat, pugnum esse.

84 Substitutum per Monasterium excludi, etiam si dictum fuerit: Si sine liberis veris, & ex suo corpore natis institutus decebat, tement Sarmient. select. lib. 8. super §. is cui in tempus, num. 2. qui est sub. l. si ita quis, 53. ff. de leg. 2. Vrbill. ad Afflict. Neapolit. decif. 348. in fine, & decif. 320. num. 4. Aut dñi. in l. 40. Taut. glof. 4. num. 30. Pater Molin. dict. disput. 190. num. 28. in fine, Gamma decif. 316. num. 2.

part 1. Perez in l. 1. tit. 2. l. b. 5. Ordin. fol. 134. Armilla. verbo, hereditas. num. 22. Galiaula in dict. §. & quid si tantum, num. 18. Bald. in dict. cap. in praesentia, num. 9. Antonio. num. 26. Abbas num. 48. Artein. a num. 8. Deci. num. 232. Felin. num. 36. Ferret. num. 104. Parisi. a num. 136. & alij plures laudati a Sanch. supra num. 52. qui eos sequitur.

Vet. Quam opinionem, ibi: Quanvis non desint & plures.

Quod in prædicta specie Monasterium penitus excluditur, admisso substituto, contra nuper laudatos sentiunt Menochi. d. præf. 83. à num. 27 ad 35 & nu. 49. Gutier. dict. cap. 32. a dum. 41. Spino in specul. testament. glof. 12. princip. num. 31. Caualcan. decif. 1. nu. 3. part. 3. Pet. Gregor. Sintagmat. ior. lib. 24. cap. 28. num. 27. Hofsiens. in cap. Rainald. num. 20. 21. de testam. vbi Ioan. Andr. nu. 10. Cardinal. in fine princip. Alciat. in dict. §. & quid si tandem, 2. lect. num. 7. Menchac. de success. progre. lib. 3. §. 26. num. 41. Simon de Praus de interpretat. ultim. voluntat. lib. 2. interpretat. 2. dub. 2. num. 105. Mantic. dict. lib. 11. tit. 7. num. 20. Sforcia Odd. supra patt. 6. quæst. 2. artic. 6. dub. 2. num. 29. & multi alij apud Sanch. supra num. 51. Constat itaque, utramque opinionem satis probabile esse, ac communem, tamen prima, que D. Couar. placet, vt magis pia, ita & probabilior videtur, quamvis Cancer. dict. cap. 24. num. 28. afferat, hanc ultimam opinionem in præxi ceperat, quam idem probat.

Est hic animaduertendum, Monasterium in capax succedendi nunquam ex.

87 excludat substitutum, immo statim professionis per institutum emissam, bona illi acquiri, & si de hoc ultimo variis sententias scribentes, ut videre licet apud Sanch. Parl. & illos statim referendos. At cum monasterium incapax non est, licet excludatur per voluntatem testatoris, ut dictum est, bona non quae ruruntur substituto post professionem, sed post mortem Religiosi, interim que monasterium poritur bonis restituendis. Vnde si prius decedat substitutus, quam Religiosus omnime modò monasterio bona in perpetuum cedent; Mantic. dict. tit. 7. num. 3. Fusar. de substitut. quæst. 429. num. 61. Aug. Birbos de appellativa verbis. vniq; iure signif. appellat. 99. num. 129. Farin. in fragment. eti. lit. M. num. 380. Ft. Emmae. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 7. artic. 4. Pellizzari, supra dict. cap. 7. num. 15. 17. Pat. Molio. dict. disp. 190. num. 34. vers. In quocumque autem, Tapis in auth. in greisi, verbo Sua, cap. 13. num. 49. C. de Sacrof. Ecclesie. Casanat. consl. 26. n. 4. Boeri. decil. 354. num. 4. Peregrin. supra art. 28. num. 81. Socin. Iuu. in d. S. & quid si tantum, num. 23. vbi Lance- lot. num. 18. Menochi. dict. præf. 83. num. 71. Caualcan. decil. 1. num. 30. 34. part. 3. Gutier. dict. cap. 32. nu. 25. Parlador. different. 147. S. 1. num. 12. 13. Sanch. cap. 16. num. 10. 13. cum sequentibus, Cancer. numero 29. 30. ex quibus maxime consulendi sunt Pelliz. & Sanch. qui omnia supra tradita plenius probant.

88 Verum si grauatus ingrediatur Religionem Societatis Iesu, propter eius speciale statutum bona non pertinencient ad substitutum post emissam vota professionis primi, qua bieanno clauso

so fit, quia ipse Religiosus ea sicut ex parte sua retinet usque ad emissionem votorum, quo Coadiutorum formatorum vocant, ex quo substitutus reliqua percipiet; Sanch. o. 20. 21. qui nom. 22. docet, quod, si talis grauatus ante huc ultimum vota renuntiaverit bonis in favorem Societatis, ipsa admittenda erit temere substituto, quia licet Collegia, & domus illius Religionis; quo profecti dicuntur, succedere non quicant ab intestato, possunt tamen capere ex testamento cuiuslibet, aut reuertitione suorum Religiosorum. Quod est intelligendum quando soli incapacitas succedit obstat, ut Religio non excludat substitutum. Ex quibus deducitur, ut si post vota prima egrediatur institutus, ià facta renuntiacione, Societas bona, quo erant restitutioni subiecta, retinetur tā grauato, quā substitutus penitus exclusis, sequitur Pellizari. num. 16. Quo doctrina non dissidat aeterna ratione textus in d. S. sedet hoc presenti, ad cuius intellectum plenum maximè conducunt latè traditæ per Sanch. d. cap. 16.

Iibi: Hactenus igitur probare conati fu-
mus.

89 Aduersus eos, quos supra recensui-
mus, ad ou. 5. vcl. Questioni tardē,
descendunt est, donationem etiam Ec-
clesie factam per superuenientiam li-
berorum in totum fieri irritam iuxta
dict. l. si vngueam, cum D. Couar. in præ-
sentia, Iul. Clar. dict. S. donatio, quæst.
23. num. 2. Salzed. in addit. ad Bernar-
Diaz dict. reg. 213. limit. 3. Mangil. dict.
quæst. 111. num. 28. Marta decil. 61. n.
14. Fachin. lib. 3. controvrsiar. cap.
86. Hermosilla in dict. l. 6. glos. 4. nu-

90 ternat, sed factum laudat nō aperiens;
an Episcopus plus reddiderit; quam
debet, quod; & nos latet, ignoran-
tes illius Cuiuslibet statutum, vel con-
suetudinem. Constat tamen, secun-
dum hanc ultimam opinionem, quam
super probauimus; factum Episcopi
iuri communis regulis esse confor-
me.

Quoad locum vero D. Augustini
relatum, in dict. cap. quicumque 17. q.
4. si ipsius menti standum est, loquitur
duotaxat de legitima filii debita
quoniam præmitur, peccate patrem
conferentem Ecclesie, quod illis relin-
quit, & tenet, alioqui non est recte
recepit, sed episcopus, immo laudandus, qui in
omnis pium erogaret, quod in viis pro-
ficiens licet poterat distribuire; ad
quam sententiam comprobandum vti-
tur exemplo Episcopi illius, qui refutat
bona Ecclesiæ ius donata proprie-
ter prole donatori natam, afferens
nō posse ea retinere sine peccato, cuius
ratio est, ut ex ijs, quo præmiserat San-
ctus, coligitur: nam cum parés nequi-
ret filios fraudare debita hereditate,
Episcopus ex iniusta acceptione resili-
tuere debebat, quibus nō obest, quod
ibi dicitur in Episcopi esse potestate
non reddere iure foni, nam non est in-
telligendum, ut secundum ius donatio
non reuocetur, atque ita Prælatuus ille
bonis in iudicio defendere posset quod
verum non est, sed ex hypothesi in fo-
to externo. Episcopus reddere donata
non cogeretur, quia à nemine petebā-
tur, siquidem donator de repetitione
minime cogitabat, ut patet ibi: Ne-
gatim opinant illi. Ex quo loco sic ex-
posito nihil deduci potest, quod ad
presentem questionem attinet, cum
D. Augustinus non discutiat, an in to-
tum, vel pro parte illa donatio reuoca-
ti debet, neque aliquid circa ius des-

Num. 12.

Multum interest inter remedia d. 92
1. si vngueam; & l. C. de in offic. donat;
Primum competit, vbi appareret, vel in-
replacitor, quod si donator existimat, se liberos suscepturnum, non do-
nasset, quare ex defectu consensus in
totum fauore ipsius donatio reuoca-
tur, filio superuenienti, intelligitur enim
donatum sub ea conditione. Secundū
datur, cum donator non id est a dona-
do obliniceret, quod de propria sobo-
le cogitat, ut cum illa habendo, vel
habere sperando, donatur contra pa-
ternæ pietatis officium, vndē donatio
ita facta in officiosa dicitur, quare filius
aduersus patris voluntatem auxilium
indulgetur, ut de in officiosa dona-
tione agentes, quod ipsis donator
patet auctore non potuit, consequan-
tur, Fontan. supra par. 2. claus. 5. glos. 3
part. 3. num. 15. 42. Mangil. quæst. 97.
num. 18. T. naqcl. in dict. l. si vngueam

in prafit. num. 92. Hermos. in dict. l.
8. glof. 2. num. 17. & glof. 12. n. 1. Tō-
det. quæst. civil. cap. 54. num. 11. Addi-
tio. ad Clar. sup. quæst. 24. lit. A.

Ibi: Num iure competitum est.

De hoc dictum est satis supra in
principio huius capituli.

Ibi: Quod si donatio revocetur ex pa-
reto cap.?

93 Donatio inofficioſa cefetur, quā-
do legitima ſalua non remaneat ei, cui
de iure debetur, Iul. Clar. dict. quæſt.
24. num. 2. Trentacing. dict. tit. de do-
nat. refolut. 4. num. 3. Gratian. diſcept.
foreſ. cap. 729. num. 36. Merlin. ſu-
pra lib. 2. tit. 1. quæſt. 21. num. 11. Me-
noch. conf. 923. num. 24. Ant. Gom.
dict. cap. 4. num. 13. Tusch. lit. D. concl.
684. num. 1. Vnde ne dem defceden-
tes, & ascēdentes, ſed etiam frates,
& ſorores ut anque coniuncti, aut ex
eodem patre natū poterunt donatio-
nem turpi pofone faciat, ut inoffi-
cioſam revocare; quia perfonis turpi-
bus inſtitutis, debetur illis legitima,
alijs ſi non relinquitur, de inofficioſo
teſtamento agere permifum eſt, l.
Frater. 27. C. de inoffic. teſtam. l. 12.
tit. 7. par. 6. ſ. toro. inſt. cod. Ita tenet
Merlin. ſupra lib. 1. tit. 2. quæſt. 13. num.
1. 3. & dict. quæſt. 21. num. 8. 9. Cuiac.
lib. 17. obſeruat. 40. Caſtil. quotidiana.
lib. 2. cap. 19. Trentacing. num. 14.

95 Imo talis donatio in totum per Fratres
revocator, ut ſentiant utra Merlinum
Mangil. quæſt. 112. num. 9. in fin. Sord.
de alimēnt. tit. 8. priuileg. 95. num. 10.
Ruin. conf. 5. lib. 3. Deci. oſſ. 530. vers.
Quinto quæſtione.

Quod tempus impiciendum ſit, ad 96
computandum donatoris patrioſo-
num, ut cognosci poſit, num donatio
fuerit inofficioſa, apud nos ſine con-
trouerbia eſt, ut tempus mortis patris, ſi
ue alterius donatoris attendendū pet.
l. 29. Taur. quæſt. 1. 3. tit. 8. lib. 5. Re-
cōpilar. vbi notat Matienz. glof. 4. num.
2. Hermos. in d. 8. glof. 12. n. 29. An-
gol. in 1. 7. glof. 1. 2. n. 2. tit. 6. de las
mejoras. lib. 5. Anton. Gom. in d. 29.
Taur. num. 35. verſ. Secundū infeſo,
vnde ſi teſtator tot bona relinquat, ut
donatio non excedat quicquid, ſi do-
natum fuerit extraneo, vel tertium, &
quicquid, ſi liberis, non dicetur inoffi-
cioſa donatio, quāne in ſpecto tempo-
re, quo donatum fuit, talis eſt. Alter
obſeruatur in date, nam genere eligere
potent, ut tempus dotis conſtitute,
vel mortis ſoceri uxta quod ſiat com-
putatio. d. 29. Taur. vbi Ant. Gom.
dict. num. 35. verſ. Tertiū infeſo. Her-
mos. glof. 13. num. 31.

De iure autem communī non ita
competitum eſt. Aliqui ſentiant, etiam
mortis tempus expetandum, ut Ant.
Gom. dict. num. 35. verſ. Secundū in-
feſo, Merlin. quæſt. 94. num. 9. & alij.
Plerique tamen attendendum affir-
mant, cum donatio fit, ita ut ſi tunc in
officioſa non fuerit, nequeari revocari,
& ſi donator, facultatibus exhaustis,
moratur, Cancer. variar. refolut. part.
1. 2. 8. de donat. num. 78. verſ. Quod
adeo verum eſt, Fitter. part. 3. obſer-
uat. num. 305. Merlin. dict. quæſt. 21.
num. 46. Fontanel. ſupra part. 2. claus.
5. glof. 8. par. 2. num. 40. Menoch. de
arbitr. cas. 149. num. 20. Peregrin. ſu-
pra art. 36. num. 35. Additio. ad Clar.
quæſt. 24. lit. A. & plures, ques refe-
runt. Hermos. num. 28. & Merlin. quæſt.

47. cum alijs limitat prefatam ultimā
tentationem, quando pater post primā
idenationem iure fuſtam alias fecit,
per quas legitima filiorum fraudatur,
nam potest, & primam pollic retracta-
ri, led ea limitatio reſienda eſt, prout
cam reſiende Trentacing. dict. refol.
4. num. 5. Tiraquel. in d. 1. ſi uñquam,
verbo, Omnia, vel partem aliquam,
Ioan. Gabr. deciſ. Dolan. 97. num. 15.
& alij, quos refert. Hermos. dict. glof.
13. num. 32.

Ibi: Ut donatio inofficioſa re & coſilio.

98 Donatio inofficioſa re, & coſilio
in totum revocatur, re tantum uisque
ad legitimam, Trentacing. dict. refol.
4. num. 2. Marta. de ſucceſſion. legal.
part. 1. q. 25. art. 7. num. 2. Mangil. q.
25. num. 21. Gratian. dict. cap. 729. a
num. 1. Anton. Gom. dict. lib. 2. variar.
cap. 4. num. 13. Gutier. de iuram. co-
firman. part. 1. cap. 9. n. 11. Iul. Clar. d.
quæſt. 24. n. 2. Fontanel. dict. glof. 8.
part. 2. 3. n. 22. Merlin. dict. q. 21. n. 18.
25. Hermos. d. glof. 13. n. 3. Rota d.
c. 438. num. 19. part. 1. in Nouiſ. Me-
noch. com. multis conf. 923. num. 20.
Cancer. d. cap. 8. n. 120. 121. Pat. Mol-
lin. dict. diſcept. 83. 0. 11. 1. 2. licet du-
biuſ tenet, donationem re, & coſilio
inofficioſam in totum non revoca-
ri, idē tenet Trentacing. n. 2. verſ. Ego
non audeo, vbi pro vtraque parte plu-
res refert. Quod diximus, verum eſt, ſi
extraeſo fiat donatio, facta vero libe-
ris indiſtingue utra legitima nō retra-
ctatur, Clar. Ant. Gom. Fontanel. Gu-
tier. vbi proxime, Tusch. lit. D. concl.
685. n. 13. 6. 35. Trentacing. n. 1. Merl.
n. 22. P. Molin. vbi proxime, n. 1. Sell.
Aragon. deciſ. 26. n. 74. 75. Costi. ad.

Conſilium fraudandi praſumitur,
quoties quis habens filios ſucceſſio-
nis capaces, immeſum facit donatio-
nem, quare fraudem probare non te-
netur, qui adverſus donationem ve-
nient, feciſ eſt, ſi filii orbatus, do-
net, Merlin. ſupra num. 26. com ſeqq.
Oſſiſch. deciſ. 122. Clar. dict. quæſt.
24. num. 3.

Eſt notandum, quod hæc dona-
tio non agit adverſus donationem
inofficioſam re, & coſilio, ut in totum
revocetur, ſed uisque ad legitima du-
taxat, quia contra factum defuncti
venire non licet, l. cum à matre
14. C. de rei vindication. l. 24. tit. 13.

part. 5. Quod generaliter limitatur quoad legitimam, cuius supplementū petere filius poterit, enī si h̄res esistat pater, Merlin. n. 3. 21. Hermos. n. 21. Pinel. in l. 1. part. 3. n. 8. Imit. 12. C. de bon. matern. Bart. in l. Titia. §. Imperator. num. 4. f. de leg. 2. Bald. in l. 2. C. de iustitia donation. Simon de Paris de interpretatione vituper. volum. libr. 5. dub. 2. interpret. 2. numer. 67. Menoch. conf. 8. 9. num. 93. Trentacing. num. 11. verl. Non est discenden- dum.

102 Idem iuris erit, si filio aliquid à pa-
tre relinqutur, vel donetur, nam age-
re, nisi ad supplementum legitimū no-
valebit, Trentacing. dict. resolut. 4. n.
2. verl. H̄re conclusio, Natta conf.
125. num. 6. vol. 1. Tisch. dict. concil.
685. num. 32. Hermos. n. 5. Mer-
lin. num. 23. D. Couar. in cap. Rainu-
tius. §. 10. num. 9. de testament. Suar.
recept. sentent. verb. Donatio. num.
231. Clar. dict. quæst. 24. numer. 4. Sed
sicut in testamento decedat pater, ne-
cessē est, vt id titulo institutionis fi-
lio relinquit, Merlin. dict. num. 23.
vers. Subdeclaratur, Mangil. quæst.
95. num. 43. 44. Clar. libr. 3. recep-
tur. sentent. §. testamentum, quæst. 32.
num. 1.

103 An fructus percepti ex re donata,
cum donatio vt inofficiosa reuocatur,
restituēd. sint: controvenerunt, de quo
Hermos. dict. glos. 12. n. 22. Boeti. de-
cisi. 93. n. 6. Segura in l. 1. §. si vir. col.
26. verl. Tertia erit conclusio, & ibi
Perez in addit. ff. de acquirend. posse.
Menchaca controvenerunt. illuſtr. cap.
38. n. 6. Trentacing. d. tit. de donat. re-
solut. 4. n. 13. videndum omnino, Gre-
gor. Lopez in dict. l. 8. glos. 12. ad
finem.

Quanta pars bonorum donata suf-
ficiat, vt locus sit remedio, dict. l. si
unquam, iudicis relinquitur arbitrio:
nam si ita exigua sit res, vel quanti-
tas, vt regolimiliter videatur, eam
fuisse

104 Donatio etiam remuneratōrum et
inofficiosa reuocatur, Trentacing. d.
resolut. 4. num. 10. Alexand. conf. 5. 5
vol. 1. Roman. conf. 96. Gregor. Lop.
glos. 13. Sed taliter, cum meritorum re-
muneratio peti judicialiter posset, Par-
lador. rer. quotidiana. lib. 3. q. 15. n. 2.
3. Gutier. de iuram. confirmat. part. 1.
cap. 5. num. 24. 25. D. Couar. in cap.
cum inofficijs. num. 11. de testam. Bac-
za de non melior. filiab. cap. 17. num.
3. Hermos. dict. glos. 13. n. 6. Quod
si plus donetur, quam valent merita,
quod excedit à liberis poterit reuoca-
ri: nam quoad excessum simplex est
donatio, Tiraquel. d. v. cib. donatione
largitus. num. 80. Pinell. in l. 1. part. 3.
num. 62. C. de bon. matern. Menoch.
conf. 112. num. 13. Clar. quæst. 23. n. 4.
Eodem modo donatio ex iuris, &
causa onerola facta, vt inofficiosa non
reuocatur, Cyriac. tom. 2. controvener.
270. n. 1. vbi plures, & latè per totam
de his tractat, Trentacing. n. 16.

Actio ad reuocandam donationē
pro legitima, vel eius supplemento
triginta annis durat, sed ad eam in to-
tum retractandam, vt inofficiam
quinquennio extinguitur, Merlin. nu-
mer. 45. 46. Hermos. glos. 13. num.
35. 36. Fontanel. dict. glos. 8. part. 2.
num. 18. 47. 48. Parlador. different.
148. num. 30. 31. Menoch. conf. 411.
ex num. 33. Pat. Molin. disputat. 283.
num. 11.

Vers. His etiam adjicendum est.

fuisse donatam, licet donator de libe-
ris cogitaret, aut eos haberet, dona-
tio minime reuocabilis, Gregor. Lo-
pez in dict. l. 8. glos. 6. Mangil. dict. q.
95. num. 13. Fontanel. dict. glos. 8. p.
2. num. 32. 33. Menoch. de arbitr. lib.
2. cap. 133. num. 12. Hermos. in dict.
glos. 6. Tondut. dict. cap. 5. à n. 6.
Clar. in dict. §. donatio, quæst. 22. n.
5. Anton. Fab. in Codic. libr. 8. tit. 56.
defin. 9. Cancer. dict. cap. 8. de donat.
num. 126. vers. Veritas. Pat. Molin. d.
disput. 282. num. 5. vbi ait, donationē
omniō esse reuocandam, quando tā-
git legitimam filiorum, ut si in Hispania,
ultra quintum bonorum doce-
rur, alioqui iudicis arbitrio relinqui.
Et opus non est, vt quod donatur, sit
pretio estimabile, nā donatio iuris pa-
tronatus Ecclesiz potest ex ea consti-
tutione reuocari, Tondut. n. 8. Tiraq.
verb. donatione largitus. num. 156.

Ibi: Quibus iis prænotatis?

105 Legitima filiorum de iure commu-
ni, si filii sint quatuor, vel pauciores, est
tertia bonorum pars, si plures, dimi-
dia, autha. Nouissima, C. de inoffi. te-
stament. autho. de trient. & semiſ. §.
1. l. 17. tit. 1. part. 6. Gregor. Lop. in l.
12. glos. 10. tit. 5. part. 6. Conan. in cō-
mentarij. iur. civil. libr. 9. cap. 10. nu. 2.
Merlin. supr. libr. 1. tit. 3. quæst. 1. num.
2. 3. vbi plures, Molin. de primogen.
lib. 1. cap. 17. num. 7. Quod etiam in
arrogatis procedit, quāvis adoptiu-
rum legitimam quartam esse, resoluat
Merlin. tit. 3. quæst. 3. num. 3. De iure
nostro est omnia bona patris, excepto
quinto, de quo liberē disponere per-
mittitur, necnon de tertio inter ipsos
liberos, l. 28. Taur. quæst. l. 12. tit. 6.

Fratrum legitima, quando eis de-
betur, est quarta bonorū pars iusta re-
gula §. Igitur quartā inst. de inofficiis.

testament. quæ quoad eos nullo iure immutata invenitur, neque intelligitur aucta ex d. autha. Nouissima, Roderic. Sua. in d. l. quocia in prioribus, in evidentialib. num. 12. in fine, C. de in offic. testamēt. Berlich. conclusion. practicabil. part 3. conclus. 15. nū. 70. Cagnol. in l. 1. dubitat. 2. num. 12. ff. de in officios. testam. Afflctis decis. 204. in fine, Merlin. lib. 1. tit. 2. quæst. 13. n. 31. Sed contrarium, scilicet fraternalm legitimam auctam esse ad instar filiorum, tenuerunt Menchac. dict. S. 10. nū. 268. Fachinz. controuers. libr. 4. cap. 23. Matheac. dict. cap. 8. n. 13. Quod verum non videtur. Tunc autem hæc quarta pars fratri debetur, cum persona turpis ex donatione, vel testamento ad bona venit fraternal. S. soror autem iust. de in officio. testament. Ant. Gom. variat. l. 1. cap. 11. num. 37. Merlin. cum multis supra n. 1. Quo casu si vñbil detur, vel relinquatur quocunque titulo fratri, in totum testamentū, vel donationem irritat, Merlin. supr. n. 1. & diximus alibi; vbi vero quicquam ei confertur solum agit ad supplementum quartæ, sive legitima, Merlin. nū. 30. & lib. 3. tit. 3. quæst. 2. nū. 8. vbi alij Ceuall. quæst. 56. à nū. 7. Castill. qui de praxi testatur in l. 7. Taur. Qui licet in testamento loquantur, idem in donatione dicendum est, argumento l. fin. C. de in officio. donat. Merlin. dict. quæst. 21. num. 23. 24. Turpis persona in hoc tractatu dicitur, qua iuris, vel facti infamia notatur, de quo per Merlin. dict. quæst. 13. à nū.

16. Ant. Gom. d. cap.
nū. num. 38.

(*)

AD CAP V T Vigesimum, & vltimū.

S U M M A R I V M .

- 1 Referuntur, qui de materia tractat.
- 2 Rescripta alia motu proprio, & alia ad instantiam partis expedientur.
- 3 Omne rescriptū, in quo expressa non est clausula: Motu proprio, intelligitur, ad preces alicuius concepsum.
- 4 In dubio non presumitur gratia motu proprio emanasse.
- 5 Non permittitur, testibus probari, rescriptū fuisse motu proprio expedientur, in quo talis clausula expressa non est.
- 6 Vbi clausula, motu proprio, adegit, tale rescriptum indicatur, et si precum in ipso mentio sit.
- 7 Clausula: Motu proprio, quid significet.
- 8 Differēt inter rescripta motu proprio expedita, & alia, remissiū.
- 9 Preces hoc in tractatu quid significet.
- 10 Gratia pars esse censetur.
- 11 Mens dubia Principis in rescripto ex precibus est intelligenda.
- 12 Tripliciter vñbū in rescriptis contrahitur, per quod gratia sit irrita.
- 13 Obreptio & subreptio quid, & an inter se distinguantur?
- 14 Stylus loquendi potior habetur vñborum proprietate.
- 15 Rescripta gratia perperam impetrata ipso iure sunt nulla, iustitia vero, si opponatur.
- 16 Ratio premisse differentie traditur.
- 17 Actus, qui annullatur favore aliquius, ipsius consensu potest subfissero.
- 18 Quod alicuius gratia est ipauctū, no-

de-

- bet in eius incommode rētor queri.
- 19 Lites finiri, publicè interest.
- 20 Quibus casibus rescripta iustitia sit ipso iure nulla, remissiū.
- 21 Vñbū rescriptorum, etiam que ipsi iure sunt nulla, post quadraginta annos obiectare non licet.
- 22 Rescriptum impetratum per excommunicatum non valeat.
- 23 Ex stylo Curie in rescriptis conceditur absolute censuris.
- 24 Obreptionem, aut subreptionem, ex qua Princeps facilior redditur ad concedendum, vñbū rescripta, qui docent.
- 25 Fundamenta prefata sententia, & missiū.
- 26 Obreptio, & subreptio circa causam finalē annulat rescripta, secus circa impulsuam.
- 27 Taciturnitatem veritatis solū nocere, quando supprimitur, quod leges specialiter iubent exprimere cuiusque gratie impetracione, qui censurant.
- 28 Adducitur pro vera sententia, cap. fin. de fil. presbyter. in 6.
- 29 Postulans beneficium Ecclesiasticum ex Curie styllo, expressurus est, & clericum esse, & vñlaicum.
- 30 Causa quotuplex est.
- 31 Causa finalis inter cateras primū locum obtinet.
- 32 Est prima in intentione, & ultima in executione.
- 33 Causa impulsuā propriæ causa non est.
- 34 Non omnis taciturnitas eius, quo cognito, Princeps gratiana denegaret, officit rescripto.
- 35 Suppreſſio veritatis quando faciat irritam gratiam motu proprio cōcessam.
- 36 Si dubium sit, an causa finalis, & vel impulsuā sit, circa quam vñbū contingit, gratia non valeat.
- 37 In testamentis plenius voluntates restantur interpretantur.
- 38 In dubijs, quod cuius fuerit, sequendum est.
- 39 Defectus contingens in causa impulsuā gratiam non vñiat, nisi aliter, cognita veritate, concederetur.
- 40 Canonicis, assidentes Diuinis principaliſter ob distributiones quotidianaſ, supponit non incurrit.
- 41 Cessante causa finali, cessat effectus.
- 42 Causa impulsuā cessante, effectus permanet.
- 43 Quæ sit causa finalis, & que impulsuā, quoad rescripta.
- 44 Vñbū circa causam finalē defensum gratiam, et si culpa impetrantis non cœuat.
- 45 Curiales, vñtiosè impetrantes literas, falsipena coercentur.
- 46 Consensus tollitur per errorem.
- 47 Rescriptum, in quo subreptio, & obreptio circa causam finalē contingit, est in voluntarium.
- 48 Non omnis taciturnitas eius, quo cognito, Princeps gratiana denegaret, officit rescripto.
- 49 Suppreſſio veritatis quando faciat irritam gratiam motu proprio cōcessam.
- 50 Si dubium sit, an causa finalis, & vel impulsuā sit, circa quam vñbū contingit, gratia non valeat.
- 51 In testamentis plenius voluntates restantur interpretantur.
- 52 In dubijs, quod cuius fuerit, sequendum est.
- 53 Defectus contingens in causa impulsuā gratiam non vñiat, nisi aliter, cognita veritate, concederetur.
- 54 Quando falsitas non tangit causam finalē, solum est in voluntaria facilitas ad concedendum.